

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Kammeraternes Hjælpefonds smukke feriehjem ligger på halvøen Køgnæs i Sønderjylland. Her henter sommeren igen-
nem deltagere fra frihedskampen sundhed og sommersol. — Feriehjemmet er optaget indtil 15. oktober.

N.P. OLSEN'S EFTF.
SVEND AAGE
GULD OG SØLV *
UHRE OG OPTIK
EBELTOFT

Lund

H. NÆSTED
Dyrehavevej 4
Hillerød

J. FØGE JENSEN
Skelbækgade 2
København V.

E. ZERLANG
Aalborg

C. KAALUND
Isenkram
Østergade 35, Rudkøbing

„MOLLEDAL“
MASKINSNEDKERI
Esromvej 9, Helsingør

A. M. HINCHELI
Ølsemagle Strand
pr. Køge

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen Taga 421. Privat Taga 328.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skrædermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, NV.

Afd.chef, civilingeniør Mogens Dyre,
Gilbækhus, Gildbro pr. Nordborg.

Overpostbud E. Holger Grome,
Byvej, Maglebyhille, Kastrup.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtavej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorff-
lund allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Civiloverpolitibetjent S. Julsgård Lar-
sen, Boeslundevej 1, Brh.

Arkitekt Ove Ch. Lembcke, Brødre-
gade 192, Randers.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Tidsstudietekniker Børge Emil Peder-
sen, Emdrupvej 1252, NV.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Sognepræst Poul Riis, Slagelse.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 E, København N, TAGa 8502 (kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen: Taga 421. Privat Taga 328.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri, Ringsted

Næste nummer udkommer
25. august.

INDHOLD:

Kendsgerninger -	
ca. 25 år efter	103
Brev fra en ung	107
Mindetegn på gravene	109
Redaktøren - rund dag	111
Kollegierne	113
Neuengamme-stævne	115
Dagbogsblade	119

Kendsgerninger — ca. 25 år efter (I):

Den danske regering vidste præcis, hvornår tyskerne kom

Det strømmede ind med „meddelelser“ om overfaldet på Danmark forud for den niende april. Nogle af advarslerne kom fra højtstående tyske officerer.

I dette land, hvor alle, der nu er over 45 år, var fantastiske krigshelte under besættelsen — kender De nogen, der ikke var det? — ville det være interessant at se „historiens dom“, som den vil se ud i fremtiden, når vore børnebørns børn skal læse om „dengang“.

Vil man skrive om Danmarks stolte modstandskamp mod den tyske overmagt? Den modstandskamp, hvori hele den danske befolkning stod sammen? Vil fremtiden blive præsenteret for „røverhistorierne“ fra besættelsestiden — og meget lidt af de egentlige kendsgerninger?

Vil man fortælle om, at der efter krigen kun var en meget lille udrensning af nogle få uheldige elementer . . . eller vil man fortælle sandheden?

De „mindste“ blev skudt.

Vil man skrive, at vi straks skød de mindste og elendigste blandt stikkerne . . . dem, der havde båret sig så klodset ad, at vi i den allerførste efterkrigstid var i stand til at bevise deres skyld, mens vi først dømte nogle af de langt mere farlige på et senere tidspunkt, så sent, at hævnørsten var overstået, så man var i stand til at ændre dommene til fængsel, for derefter at benåde dem nogle få år senere?

Og vil man i samme forbindelse også få med i historien, at de største aldrig nogensinde kom for retten?

Vil man også skrive, at landets øverste ansvarlige, der vidste alt om, at Danmark ville blive besat af ty-

skerne, forkludrede kendsgerningerne i de første mange efterkrigsår, så det aldrig lykkedes at trænge til bunds i sagerne. Ingen af dem blev draget til ansvar for noget som helst, fordi vi danskere nu engang er, som vi er. Vil man skrive det?

Først nu — så mange år efter — er det muligt at stykke brikkerne sammen, så de giver et billede af begivenhederne. Nu er der nemlig ingen, der længere gider forkludre kendsgerningerne, for nu kan der jo ikke ske noget som helst

Hvad vidste vi?

Hvor mange gange har vi ikke fastslået, at vi ikke har tillid til vore NATO-partnere, tyskerne. Vi regner ofte tyskerne for at være gamle nazister allesammen. Altså de ældre af dem (de unge er jo ny-nazister!). Vi glemmer for det meste, at nazisterne henrettede i tusindvis af deres egne, der var imod regimet. Andre hundretusinder satte de i fængsel eller kz-lejr. Vi glemmer, at adskillige generaler og andre højtstående officerer blev sat fast, fordi de var imod Hitler. Vi tænker sjældent på, at Danmark, Norge, Holland, Belgien, Polen, Czekoslovakiet, Østrig, Frankrig og flere andre lande i god tid i forvejen var underrettet om, hvad der forestod. Denne underretning kom fra nogle højtstående tyskere, som var indviet i Hitlers planer. Blandt dem kan som eksempel nævnes Hitlers efterretningschef, Canaris, og hele kredsen omkring ham. Lad os derfor, inden vi dømmer vi-

N.P. OLSEN & EFTF.
SVEND AAGE
GULD OG SØLV *
UHRE OG OPTIK
EBELTOFT

Rund

H. NÆSTED
Dyrehavevej 4
Hillerød

J. FØGE JENSEN
Skelbækgade 2
København V.

E. ZERLANG
Aalborg

C. KAALUND
Isenkram
Østergade 35, Rudkøbing

„MOLLEDAL“
MASKINSNEDKERI
Esromvej 9, Helsingør

A. M. HINCHELI
Ølsemagle Strand
pr. Køge

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen Taga 421. Privat Taga 328.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skrædermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, NV.

Afd.chef, civilingeniør Mogens Dyre,
Gilbækhus, Gildbro pr. Nordborg.

Overpostbud E. Holger Grome,
Byvej, Maglebyille, Kastrup.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtasevej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorff-
lund allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Civiloverpolitibetjent S. Julsgård Lar-
sen, Boeslundevej 1, Brh.

Arkitekt Ove Ch. Lembecke, Brødre-
gade 192, Randers.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Tidsstudietekniker Børge Emil Peder-
sen, Emdrupvej 125², NV.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Sognepræst Poul Riis, Slagelse.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 E, København N, TAGA 8502 (kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen: Taga 421. Privat Taga 328.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri, Ringsted

Næste nummer udkommer
25. august.

INDHOLD:

Kendsgerninger -	
ca. 25 år efter	103
Brev fra en ung	107
Mindetegn på gravene	109
Redaktøren - rund dag	111
Kollegierne	113
Neuengamme-stævne	115
Dagbogsblade	119

Kendsgerninger — ca. 25 år efter (I):

Den danske regering vidste præcis, hvornår tyskerne kom

Det strømmede ind med „meddelelser“ om overfaldet på Danmark forud for den niende april. Nogle af advarselserne kom fra højtstående tyske officerer.

I dette land, hvor alle, der nu er over 45 år, var fantastiske krigshelte under besættelsen — kender De nogen, der ikke var det? — ville det være interessant at se „historiens dom“, som den vil se ud i fremtiden, når vore børnebørns børn skal læse om „dengang“.

Vil man skrive om Danmarks stolte modstandskamp mod den tyske overmagt? Den modstandskamp, hvori hele den danske befolkning stod sammen? Vil fremtiden blive præsenteret for „røverhistorierne“ fra besættelsestiden — og meget lidt af de egentlige kendsgerninger?

Vil man fortælle om, at der efter krigen kun var en meget lille udrensning af nogle få uheldige elementer . . . eller vil man fortælle sandheden?

De „mindste“ blev skudt.

Vil man skrive, at vi straks skød de mindste og elendigste blandt stikkerne . . . dem, der havde båret sig så klodset ad, at vi i den allerførste efterkrigstid var i stand til at bevise deres skyld, mens vi først dømte nogle af de langt mere farlige på et senere tidspunkt, så sent, at hævntrøsten var overstået, så man var i stand til at ændre dommene til fængsel, for derefter at benåde dem nogle få år senere?

Og vil man i samme forbindelse også få med i historien, at de største aldrig nogensinde kom for retten?

Vil man også skrive, at landets øverste ansvarlige, der vidste alt om, at Danmark ville blive besat af ty-

skerne, forkludrede kendsgerningerne i de første mange efterkrigsår, så det aldrig lykkedes at trænge til bunds i sagerne. Ingen af dem blev draget til ansvar for noget som helst, fordi vi danskere nu engang er, som vi er. Vil man skrive det?

Først nu — så mange år efter — er det muligt at stykke brikkerne sammen, så de giver et billede af begivenhederne. Nu er der nemlig ingen, der længere gider forkludre kendsgerningerne, for nu kan der jo ikke ske noget som helst . . .

Hvad vidste vi?

Hvor mange gange har vi ikke fastslået, at vi ikke har tillid til vore NATO-partnere, tyskerne. Vi regner ofte tyskerne for at være gamle nazister allesammen. Altså de ældre af dem (de unge er jo ny-nazister!). Vi glemmer for det meste, at nazisterne henrettede i tusindvis af deres egne, der var imod regimet. Andre hundredtusinder satte de i fængsel eller kz-lejr. Vi glemmer, at adskillige generaler og andre højtstående officerer blev sat fast, fordi de var i mod Hitler. Vi tænker sjældent på, at Danmark, Norge, Holland, Belgien, Polen, Czekoslovakiet, Østrig, Frankrig og flere andre lande i god tid i forvejen var underrettet om, hvad der forestod. Denne underretning kom fra nogle højtstående tyskere, som var indviet i Hitlers planer. Blandt dem kan som eksempel nævnes Hitlers efterretningschef, Canaris, og hele kredsen omkring ham. Lad os derfor, inden vi dømmer vi-

SKJELSKØR BANK	SV. HANSEN Gaardejer Greve pr. Taastrup Tlf. Greve 103	STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND H. W. H.
HØYERS RADIO Lindegade 2, Kalundborg Tlf. (03) 515 Kalundborg 127	HASLEV GYMNASIUM Skolegade 31, Haslev Tlf. (03) 695 Haslev 404	JOHS. M. PEDERSEN Købmand Forstallé 79, Aabenraa
MARTIN HANSEN Købmand Gilleleje Tlf. (03) 301 Gilleleje 19	„HAMLET“ CYKLEFORRETNINGEN v/ Henrik Larsen Nørregade 26 - Køge Tlf. (03) 655 Køge 201	CARL KNUDSEN Handelsgartneri Kolind
GLADSAXE POLITIFORENING Politistationen, Ballerup Tlf. 97 14 48	ORLA HANSEN Cykler Bagsværd Hovedgade 131, Bagsværd Tlf. 98 01 54	HILMER THOMSEN'S BOGHADEL Nørregade 13, Holstebro
FAXE BIO Faxe Tlf. (03) 715 Faxe 51	HAKONS MASKINVÆRKSTED v/ H. M. Larsen Havnen - Hundested Tlf. (03) 336 Hundested 558	AA. ØRUM P. Andersensvej 14 Holstebro
H. J. SIMONSEN & CO. International spedition København	E. S. ANDREASSEN Toftegaard Greve pr. Taastrup Tlf. Greve 77	RØNDE KURSUS Rønne
HELSINGØR FORKROMNINGSANSTALT Aarhusvej 45, Helsingør	CARL BÆK & SØN El-installatører Vestergade 33, Horsens	B. DEHLHOLM Hjultorvet - Viborg
KOMMANDØRGAARDEN Hotel - Restauration Pension Østerhede, Rømø	SCHWEIZERBAGERIET L. J. Spottag Skolegade 10, Odder	AAEN & LAURIDSEN Hundslund
P. BAGGERSGAARD Snedkermester Østergade 32, Vojens	A/S THEILS-POULSEN Konfektionsfabrik Rødegaardsvej 180, Odense	ASK HØJSKOLE Ask pr. Malling
BRDR. KOFOED Stenhuggeri Aarhus	A. HONORE & SØN Isenkram Andrupsgade 2, Lemvig	N. J. ØESNES I/S Guld- & sølvsmiede Algade 67, Aalborg
H. C. JESSEN Aut. gas-, vand- & sanitetsmester Skovby, Als, tlf. 4 44 14	J. ANDERSKOUV & A. T. THOMSEN Raadg. ingeniører Herning - Esbjerg - Kolding	GERDA DAMGAARD Vejlevej 27, Horsens
REVISOR A. TERPLING Aabygade 9, tlf. (065) 4 04 58 Odder	SOPHUS E. JOHANSEN & CO. Skibshandel Havnegade 32, Aarhus	POUL HENRIKSEN Manufaktur Hjørnet, Søndergade 1, Vejle
PETER LAURSEN Tandteknik Nørregade 14, Holstebro	SIGURD NIELSEN Tømrermester Nørrebro 126, Rudkøbing	BRÆDSTRUP TRÆLASHANDEL A/S
DANSK HANDELSBLAD Fenrisvej 11, Aabyhøj	PAN BUSLINIER Viborg	HERREMAGASINET C. Haar Tranebjerg - Samsø
ANDERS BACH A/S Vejle	TH. FLAGA Slagtermester Bistruplund 2 - Birkerød, tlf. 81 11 73	K. T. DAMGAARD-JENSEN Aarhus
M. MADSEN A/S Trikotage Silkeborg	GODSEJER FAYE Aldersro pr. Kalundborg	MUNCH CHRISTENSEN'S BOGHADEL Nørregade 22, Vejle
SPARE- & LAANEKASSEN I MARSTAL Kirkestræde 5, Marstal	HERLEV APOTEK Herlev Torv 13, Herlev Tlf. 94 25 25	LARS JENSEN Vidlevang Ll. Torøje - Fakse Tlf. (03) 708 Fakse 5

dere, feje for vor egen dør først og startede med spørgsmålet: Vidste vi da så klart, at Tyskland ville besætte Danmark, før besættelsen var en kendsgerning?

Militæret vidste det.

Den danske efterretningschef, oberst Lunding: — Vi havde underrettet i forvejen. Vi fandt ud af, at der sad en tysk kommando, en såkaldt stab, der ikke havde soldater at operere med. Det foruroligede os. Senere — altså først på året i 1940 — fik staben tildelt soldater. Det kunne tyde på et angreb på Skandinavien. Vi lod oplysningerne gå videre

I den franske journalist Gilles Perreaults bog: „Hemmeligheden bag D-dagen“, hedder det ordret:

„Den 28. februar 1940 meddelte oberst Oster (den senere general), der var en af Canaris' nærmeste medarbejdere, sin ven, J. G. Sas, som var hollandsk militærattaché i Berlin, at der forestod en tysk invasion i Danmark og Norge. Sas lod oplysningerne gå videre til den danske marineattaché Kjølens, der videre sendte den til København, hvor man anså den for usandsynlig. Den norske attaché, der ligeledes blev underrettet af Sas, troede så lidt på historien, at han undlod at underrette Oslo . . .“.

4 indberetninger til København.

Kontreadmiral Kjølens, der dengang var marineattaché i Berlin, siger om dette til os:

— Oplysningerne i bogen er kun delvis korrekte. Datoen passer nemlig ikke helt. I virkeligheden forholdt det sig således:

1. Jeg underrettede første gang myndighederne i København om et forestående tysk angreb den 8. januar 1940, altså tre måneder før besættelsen. Jeg baserede delvis mine indberetninger på meddelelser fra den græske marineattaché, der vel sagtens delvis havde dem fra staben omkring Canaris.

2. Den 13. februar sendte jeg nye omfattende indberetninger om et forestående angreb på Skandinavien. Da havde jeg bl. a. mine meddelelser

fra den rumænske militærattaché, men fra flere sider havde jeg bekræftelser.

3. Den 1. april tog jeg selv hjem til København, hvor jeg gav nye indberetninger om det forestående angreb.

4. Endelig meddelte jeg i indberetninger fra Berlin den 4. april, at angrebet ville „finde sted en af de første dage i næste uge“. (Det kom om tirsdagen).

— Hvem modtog Deres indberetninger?

— De gik til marineministeriet, men der var også altid en kopi til udenrigsministeriet, hvor daværende udenrigsminister Munch modtog dem.

Mange andre indberetninger.

Det skal tilføjes, at der omtrent samtidig med Kjølens indberetninger fra Berlin kom en hel række indberetninger til ministeriet i København fra en lang række andre regeringer i Europa, der havde modtaget dem via deres efterretningstjenester.

For regeringen i København kan den niende april altså langt fra være kommet som nogen overraskelse!

Vi har i øvrigt ikke her medtaget den strøm af henvendelser, der kom fra grænseegnene i de sidste dage lige op til den niende april. Som bekendt var de tyske krigsforberedelser så slet skjulte, at også de danske journalister i Berlin skrev om det forestående. Jacob Kronika skrev f. eks. i „Dagens Nyheder“, lige før det tyske angreb kom, om såvel troppekonzentrationer som den tyske flåde, der var afsejlet.

Hvis vi havde „skreget op“.

Det er en historisk kendsgerning, at regeringen i København intet foretog sig. Den lod „symbolsk“ vore små militærstyrker i Sønderjylland tage kampen op med det resultat, at 13 unge danskere straks blev dræbt.

Men kunne vi i det hele taget have stillet noget op, såfremt vi havde taget alle indberetninger alvorligt? Lad os tænke os den tanke, at vi overfor verden havde „skreget højt“,

fordi vi frygtede en besættelse. I så fald var den muligvis blevet opgivet fra tysk side — eller udsat. Det skete f. eks. i Schweiz.

Vi kunne også have gjort klar til at tage kampen op, og vi kunne have bedt de allierede om hjælp. Om ikke andet kunne den engelske flåde vel sagtens have generet overfarten til Norge.

Om dette kan vi kun sige såre lidt. Den tyske general Halder var med til at planlægge felttoget mod Skandinavien. Han blev senere fængslet af nazisterne og sat i kz-lejr i forbindelse med 20. juli-attentatet mod Hitler. Sammen med et par hundrede andre kz-fanger blev han i krigens sidste fase af SS drevet over alperne og ned i Italien. Disse fanger måtte under ingen omstændigheder falde i de allieredes hænder. Blandt dem var så kendte folk som den tidl. franske premierminister Leon Blum, Østrigs kansler von Schuschnigg, pastor Niemöller og en lang række af 20. juli-sammensværgelsens deltagere, nemlig generalerne Halder, von Falkenhayn og Thomas — for blot at nævne nogle af dem. Endelig var der også danskeren oberst Lunding.

En regnvejrsdag i Italien så oberst Lunding general Halder.

Danmark kunne have ødelagt felttoget i Norge.

De var altså begge fanger hos SS, og ingen af dem regnede et sekund med, at der var mulighed for, at de kunne slippe levende fra fangenskab. Der var ikke tvivl om, at de var ærlige overfor hinanden.

Oberst Lunding kendte til, at Halder var med i forberedelserne i angrebet på Danmark, og han spurgte derfor generalen ud.

— Hvis Danmark blot havde forsinket tyskernes fremmarch i tre døgn, ville det tyske angreb på Norge være brudt sammen, svarede generalen.

Men Danmark forsinkede ikke tyskerne i tre døgn. Næppe engang i tre timer. Tyskerne var nået frem til Skagen allerede den niende april om aftenen, fordi vi — trods alle indberetninger om angrebet — var aldeles uforberedt.

HILLERØD MEJERI
Hostrupvej 4, Hillerød
Tlf. (03) 26 11 12

**HORSENS
SVANEAPOTEK**

PALLE KUNZ
Aut. el-installatør
Lysabild pr. Mommark

HARILD
Nybrogade - Nexø

BRØRUP SPAREKASSE
Brørup

K. JØRGENSEN
Hostrupgade
Silkeborg

OPSTBUP
Haslev

P. KRABSEN
Strandvejen
Snekkersten

JOHN HINTZE'S ENKE
Skibshandel
Toldbodgade 3, Rønne

L. V. JUHL
Slotsgade
Kolding

**HARALD PETERSEN
& SØNNER**
Emil Møllersgade 79, Horsens

ALS HUSHOLDNINGSSKOLE
Vollerup, Als

**DANSK JERN- &
EMAILLEINDUSTRI**
Herningvej 102, Silkeborg

Befri disse fanger.

I forbindelse med general Halders udtalelser til oberst Lunding er det ganske interessant at se, hvordan disse ca. 200 kz-fanger slap fra transporten med livet i behold. Den tyske oberst von Bonin havde kendskab til fangetransporten, og han telefonerede til den tyske general Roettinger.

Von Bonin fortalte generalen, at SS'erne havde ordre til at skyde fangerne, hvis der var risiko for, at de skulle falde i hænderne på de fremrykkende allierede hære. Generalen fandt, at noget sådant var „oprørende“, og han rådførte sig med den tyske SS-general Wolff, der også opholdt sig i Norditalien. General Wolff, der forlængst havde indset nazismens forbrydelser, udbrød:

— Befri for fanden disse fanger.

Roettinger sendte derfor en værne magtsenhed under ledelse af en kaptajn von Alvensleben af sted for at sætte fangerne under værnemagts beskyttelse. Enheden bestod kun af 15 soldater, men da de nåede frem til fangerne, nægtede SS-vogterne at lade værnemagten overtage kommandoen. SS'erne truede med at skyde på værnemagten, hvis man forsøgte på noget som helst. Kaptajn von Alvensleben tilkaldte forstærkning på 150 mand og lod SS-vagterne omringe. Da vagten stod overfor overmagten, indvilgede de i at forhandle, og resultatet blev, at de overgav sig. Værnemagten overtog kommandoen, og fangerne blev indkvarteret på kroer i nærheden.

I de få dage til kapitulationen var fangerne under værnemagts beskyttelse. Så blev de løsladt og hjemsendt.

Takket være denne affære slap oberst Lunding — og de øvrige ca. 200 fanger altså med livet i behold. Men den indbyrdes tyske kamp er ganske interessant at betragte. De tyske generaler, der var med i fangetransporten, fortalte også efter krigen, at den udeblevne danske modstand den niende april havde forbavset dem. „I var jo advaret i forvejen“, sagde de.

Hans Fosmark.

Brev fra en ung

Omkring en 5. maj

Jeg er født efter krigen. Jeg kender ikke vold og tortur, jeg er aldrig blevet undertrykt af en fremmed magt, og jeg har aldrig måttet finde mig i meningsløse provokationer.

Måske er det derfor, jeg 4. maj tog ud i Mindelunden ved Ryvangen, men måske er det også, fordi jeg gerne vil se, hvordan folk, der har været i direkte berøring med krigen, ser ud i dag — over 20 år efter.

Det er en mærkelig tanke. Mange af dem, der er samlet her, de, der bærer faklerne, de, der holder talerne og lægger kranser, var med. De kender et liv, som jeg ikke gør. Et beskidt, nervedbrydende liv, som jeg ikke kan misunde dem.

Måske har de dræbt. Måske har de skudt på andre mennesker, der igen har skudt på dem. Mange af dem har forrådt deres kammerater — de fleste under tortur. Hvad mon de føler i dag? Angrer de? Og deres kammerater, hvad tænker de om dem — har de tilgivet dem? De fleste af dem ved selv, hvad det vil sige at være under så hårdt et pres.

Midaldrende mænd står i små grupper og taler dæmpet sammen. Jeg ved, hvad de taler om. De ser ned på stenene, slår ud med hænderne og udpeger gravene for hinanden.

Hvordan føles det at stå foran en mindesten, der er rejst over en kammerat. En kammerat, der kunne have været med i dag, levet i dette nu, som kunne have stået her og set på en anden mindesten. Måske ens egen?

Hvad er det forresten, disse mennesker mindes? Er det de døde, eller er det kampen og undertrykkelsen. Nogle af dem kommer her vel blot for at møde gamle venner og gen-

I næste nummer fortæller vi om Hitlers værste modstander, admiral Canaris, og om hans henrettelse i Flossenbürg, hvor han sad i celle 22 — lige ved siden af oberst Lunding, der havde celle nr. 21.

Kammeraternes Hjælpefond

er raske kammeraters hilsen
til de syge.

opfriske fælles minder. De er heldige, eller: Det er de heldigste.

Her er også kvinder og børn. Børnene forstår lige så lidt som jeg, men mange kvinder finder deres mænds eller sønners navne på stenene.

Er de bitre, eller er de stolte?

Enhver ville vel give den stolthed, man må føle ved at se en elskets navn på en mindesten over en veteran i bytte mod det, at det aldrig var sket.

„Han faldt for fædrelandet“ er jo blot et trøstens ord.

Når gamle frihedskæmpere i disse dage siger „Kan du huske . . .“ håber jeg, det er kammeratskabet og ikke kampene og bitterheden, de husker.

Det vil være urimeligt at forlange, at hadet helt glemmes, for det kan det vel næppe. Men hvem hjælper det da, at „De fem forbandede år“ huskes, som de gør.

Lad os mindes de døde, og lad os mindes kammeratskabet. Men lad os ikke bruge hadet til at skabe et nyt had — et had til den ny tyske generation.

De danske, der kæmpede, nåede, hvad de ville, genvandt det, de kæmpede for. Længere kunne de ikke nå.

Fem års pres kan ikke blot glemmes. Det er indgroet i bevidstheden på dem, der kender den tid. De har minder, de aldrig vil kunne slippe. Hvadenten de vil eller ej.

Men giv ikke dette had videre til os, den ny generation.

Vi forstår jer og sætter os ind i jeres tankegang, men vi kan i dag ikke føle den samme bitterhed overfor besættelsen som I. Vi har jo aldrig oplevet den.

Da I kæmpede, kæmpede I for en ny og bedre verden. Hvorfor da ødelægge den ved at skabe splid blandt den ungdom, der skal overtage den?

**WILLY TENGSTED'S
BOGTRYKKERI**
Skt. Clementsgade 3, Aalborg

E. BREKKE
Manufaktur
Hvide Sande pr. Ringkøbing

CARL H. GRUNDTMANN
Tricotage
Algade 84, Vordingborg
Tlf. (03) 775 Vordingborg 784

**M. NIELSEN'S
TØMMERHANDEL**
Tarm

O. NIELSEN & DEHN A/S
Havnen
Stubbekøbing

HANSEN & CO. A/S
Det gamle vinfirma
Svendborg

S. PORUP
Nr. Nissum pr. Lemvig

**HØJ PETERSEN &
ARNE JENSEN A/S**
Struensegade 7-9
København N.

A. BENTZEN
Sæby

N. V. JESSEN
Horsens

H. JENSEN
Slagelse

PREBEN HENRIKSEN
Møbelfabrik
Vejen - Jylland

S. O. NYGAARD
Torvegade
Varde

EDV. PETERSEN
Stengade 40
Helsingør

TASSO STØBEGODS
Aage Madsen
St. Torvegade 7, Odense

A. MØLLER
Borgergade 20
Silkeborg

CODAN GUMMI A/S
Køge

**HADERSLEV BY'S
SPARE- & LAANEKASSE**
Nørregade 21, Haderslev

SANDGAARD & SØN
Installatører
Algade 7, Ringe

H. HJELM
Murermester
Silkeborgvej 687, Brabrand

**BRDR. HARTMANN A/S,
SKANDINAVISK EMBALLAGE A/S**
Klampenborgvej 203, Lyngby
Tlf. 87 50 30

F. J. HØJLUND
Landinspektør
Clara Frijsvej 15, Køge
Tlf. (03) 655 - Køge 98

**ÆBLEBJERG
FRUGTPLANTAGE**
Æblebjerg pr. Kirke Hørup

**NR. NISSUM HØJSKOLE OG
EFTERSKOLE PR. LEMVIG**
Højskolen: Fra 3. maj: 3 og 5 mdr.
højskole for unge piger. Alm. høj-
skoleklasse og husholdningsklasse. —
Fra 3. nov.: 3 og 5 mdr. højskole for
unge piger og unge mænd. Alm. høj-
skoleklasse og landbrugsklasse.
Efterskolen: Fra 3. august: 10 mdr.
efterskole for 14-17 årige piger og
dreng. Fra 3. nov.: 7 mdr. efterskole
for piger og drenge.
Forkursus for sygeplejehøjskolen 3.
maj og 3. nov. (3 mdr.). Megen idræt
og gode muligheder for at vælge fag
efter ønske. Både højskolens og efter-
skolens elever kan deltage heri. Skriv
efter program og oplysninger. A. Kri-
stensen, forstander, tlf. (078) 33111 nr. 4

Det unge Tyskland, den ungdom, vi skal handle og forhandle med, kender lige så lidt til krigen som vi, og har lige så lidt skyld i den.

Lad derfor krigen og besættelsen blive et stykke historie. Hadet tjener ingen. Kommer vi engang i jeres situation, vil vi kæmpe, som I gjorde. Bagefter vil vi sikkert føle hadet, som I føler det i dag. Det er jo kun så naturligt.

PETER ROSENDAHL

Aarhus Stiftstidende - 5. maj.

Farlig sortering

Aalborg Stiftstidende for 5. maj skriver i sin leder:

Da 20-året for Danmarks befrielse for det tyske åg blev fejret for to år siden, besluttedes det, at man ville ære de frihedskæmpere, der døde under eller i forbindelse med besættelsen, ved at opsætte et mindetegn på deres grave, en plaquette fremstillet af billedhuggeren Mogens Bøggild.

Tanken er smuk og tiltalende, selv om man kunne ønske, at det var sket for mange år siden. Så havde man måske ikke fået så store problemer som dem, der er dukket op, idet det så mange år efter har vist sig vanskeligt at fastslå, om de døde opfylder betingelserne for at få mindetegnet.

For at komme ud over problemet har kirkeministeriet besluttet at nedsætte et udvalg med en højesteretsdommer som formand og med i hvert fald en repræsentant for modstandsbevægelsen. Man behøver ikke at have megen kendskab til livet under besættelsen og især frihedskæmpernes indsats for at se, at dette udvalg vil få meget vanskelige tvivlsspørgsmål til afgørelse.

Det lå i hele frihedskampens natur, at arbejdet skulle foregå så hemmeligt som muligt, og kendsgerningerne er derfor sløret i den grad, at alt ikke lader sig klarlægge — i hvert fald ikke en snes år efter.

Alene begrebet frihedskæmper er så vanskeligt at præcisere, at udvalget ikke vil kunne undgå, at dets afgørelser vil komme til at såre mange

efterladte hårdt og unødigt og måske rive gamle sår op, som for længst er lægt.

Udvalget må se denne fare i øjnene og træde så varsomt som muligt, hvis opsætningen af mindetegnene ikke skal skabe mere sorg end glæde.

Den smukkeste måde at ære de mænd og kvinder, der døde under besættelsen for Danmarks sag, er stadig — som det skete i aftes — at sætte lys i vore vinduer.

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen

til de syge

Brug mærkaterne

Mindetegn på frihedskæmpergravene

Kirkeministeriet ønsker penge til gravenes vedligeholdelse

På omkring 650 frihedskæmpergrave skal opsættes et mindetegn for at sikre gravenes varige opretholdelse og for at give en hædersbevisning over for de døde.

Kirkeminister Orla Møller har søgt Finansudvalget om at måtte anvende indtil 1.510.000 kr. til en ordning, der sikrer opretholdelsen af gravene og til for fremtiden årligt at anvende indtil 172.000 kr. til gravenes vedligeholdelse, oplyser Berlingske Aftenavis.

Professor ved Kunstakademiet Mogens Bøggild har tegnet udkast til mindetegnet, der fremstilles som en bronzepaquette med 15—20 cm diameter. Pladen får et symbolsk tegn og en meget kort tekst, og det er kunstnerens mening, at den skal se sådan ud, at den kan anbringes over-

alt i landet og glide ind i en naturlig helhed på selve frihedskæmper- og soldatergravene.

Imidlertid er kirkeminister Orla Møller blevet lidt i tvivl om selve definitionen „frihedskæmper“, og ministeren har derfor anmodet statsministeren om at måtte nedsætte et udvalg, der skal tage stilling til, hvilke grave der skal fredes. Udvalget skal nedsættes i samarbejde med Statsministeriet og Kirkeministeriet.

Udgifterne

Under de drøftelser, der fandt sted i 1965 i Statsministeriet med henblik på at højtidelig holde 20 års dagen for Danmarks befrielse, blev der rejst spørgsmål om en fredning af frihedskæmpernes grave på danske kirkegårde. Gennemførelsen af en sådan ordning blev anbefalet fra alle sider.

Derefter nedsatte Statsministeriet en komité med Kirkeministeriets departementchef A. Roesen som formand med den opgave i samarbejde med repræsentanter for modstandsbevægelsen at afgive indstilling med hensyn til udformningen af eventuelle mindetegn på frihedskæmpernes grave. Komiteen har nu godkendt et skitseforslag fra professor Mogens Bøggild.

Gravenes opretholdelse tænkes gennemført ved en notering i vedkommende kirkegårdsprotokoller samt ved at staten påtager sig udgifterne i fornyelsen af brugsretten til de pågældende gravsteder og disses vedligeholdelse.

For finansåret 1967—68 vil der skønsmæssigt blive brug for 520.000 kr. til fremstilling og opsætning af mindetegn, 440.000 kr. til fornyelse af gravsteder for en fredningsperiode og 480.000 kr. til vedligeholdelse af gravsteder i tre år.

Gravenes sikring ved statens foranstaltning omfatter tiden efter udløbet af første fredningsperiode. Da den sædvanlige fredningstid er 20 år, er afgiften for gravstedernes opretholdelse i en ny fredningsperiode allerede forfalden til betaling. Det samme gælder betalingen for gravstedernes vedligeholdelse i de ca. tre år, der er hengået siden udløbet af første fredningsperiode.

**J. N. KJÆRSGAARD'S
TØMMERHANDEL A/S**
Gravene 35, Viborg

FR. KNAUER
Sadelmager
Skovby

P. J. NIELSEN
Rosenkrantzgade
Aarhus

MISSIONSHOTELLET
Torvet 8 — Ringkøbing

ERIK JENSEN
Frukt — Grønt
Absalonsgade 6, Sorø

K. GADE NIELSEN
El-installatør
Sct. Laurentiivej 3, Skagen

AGRICOL A/S
Esbjerg

TH. BENTSEN
Strandvejen 126, Aarhus

LYNGBÆKS BOGHANDEL
Bredgade 13, Hurup

„CHIC“ VASKERI
Storegade 86, Stege
Tlf. (03) 81 44 16

**DEN DANSKE
LANDMANDSBANK**
Gothersgade 18, Fredericia

**HOSTRUP SMEDE- &
MASKINFORRETNING**
Alsslev pr. Varde

SKOVLY TAXI
Peter Bødker
Tlf. (044) 4 42 92

O. KRUMMELBEIN
Svanegade 12
Thyborøn

CHR. FABER A/S
Aarhus

SKOVBY BAGERI
Jørgen Jørgensen
Tlf. (044) 4 43 40

CHR. MØLLER
Blikkenslagermester
Høruphav, Als
Tlf. (044) 4 51 29

BORUP BANK
Borup
Tlf. 03 626 - 28

SOPHUS JENSEN
Købmand
Adelgade 87, Bogense

L. PETERSEN
Aalborg

VASEN
Lemvig

P. T. LARSEN
Installatør
Slotsgade 45, Hillerød

J. KJÆR HANSEN
Købmand
Tjørring

H. HVIID
Clementstov, Aarhus

**NORDBORG
SPAREKASSE**

**MIDTJYDSK
BRØDFABRIK**

L. MELDAHL'S RENSERI
Løvegade 68, Slagelse

FYENS PLASTIC INDUSTRI
Faaborg
Tlf. (09) 61 11 12

NØRREVOLD APOTEK
Nørrevoldgade 58, Nyborg
Tlf. (09) 31 04 70

KAFFEFORRETNINGEN
v/ Estrid Nielsen
Nr. Alslev - Tlf. 03 834 - 141

NIELSENS EFTF.
Fisk og vildthandel
Fiskerihavnen, Nyborg
Tlf. (09) 31 08 53

RØNNE MISSIONSHOTEL
Grønnegade 17—19, Rønne
Tlf. 03955 - 386

EJNER JENSEN
Herreekvipering
Storegade 1, Nexø, Bornholm
Tlf. 130

En af fondens grundlæggere og medlem af fondens forretningsudvalg og bestyrelse i mere end 20 år, skoleinspektør Johs. Fosmark, Pigtråds redaktør, fyldte den 8. juli 60 år, tidlig grånet af modgang, særprægede oplevelser i besættelsestiden og myreflittigt arbejde på mange felter, men mere vital end nogen sinde og levende interesseret i døgnets spørgsmål.

Det er sagt tit, men kan ikke siges ofte nok, at uden Fosmark, uden hans fortrinlige blad Pigtråd, var vi næppe som fond nået frem til denne dag, da fonden ville være sygnet hen af mangel på likvide hjælpemidler, såfremt den ikke havde kunnet støtte sig til Pigtråd, der stedse og stadig er os alle til stor glæde og opmuntring, — det er de fleste af os en kilde til stadig undren, at Fosmark den dag i dag er i stand til som redaktør at finde frem til fængslende og fængende stof, der fra alle sider omtales med den største anerkendelse.

Vi, hans kammerater kan ikke takke ham nok for det arbejde, han har udført, og personlig føler jeg trang til ved denne lejlighed at takke ham for venskab og loyalt samarbejde gennem de mange år. Vi hilser dig som den gode kammerat og dygtige redaktør og samles i ønsket for dig om helsen, sundhed og fortsat god arbejdslyst i årene, der ligger for.

Rigtig hjertelig til lykke Fosmark.

Horsens, den 24/6 1967.

KAJ DAHL.

ENGAGERET

Under rubrikken: *Dagens navn*
skrev *Politiken* for 7. juli:

Skoleinspektør Johannes Fosmark var med til at bekæmpe nazisterne, ikke tyskerne — og det gør en forskel. Derfor har han også altid været villig til at tale, når den tyske ungdom ville lytte, og der var ikke ét sekunds tøven hos ham, da han svarede ja til at være medtilrettelægger af det undervisningsarbejde, der blev iværksat i de tyske flygtningelejre efter krigen. Han kendte en del til befolkningen fra sit skolearbejde ved Ansgar Skolen i Slesvig, hvor han var indtil 1939.

Allerede af dette vil man kunne se, at en af Johannes Fosmarks største kvalifikationer er hans pædagogiske evner. Hans evne til at være engageret, men samtidig forstående. Og evnen blev udnyttet ved Nansensgades Skole fra 1939, hvor han fik baggårdens sociale problemer ind på livet.

— Netop som man tror, man har fundet et system, bliver man nødt til at transformere det om, fordi der dukker nye momenter op, har han engang sagt. Og denne evne er der blevet trukket på, ikke alene inden for folkeskolen, men også inden for ungdoms- og aftenskolen, ved biblioteks- og bladarbejde.

Dér, hvor undervisningen til levende og varmt demokrati har stået i forgrunden, der har man altid kunnet finde Johannes Fosmark, og der er han endnu ved sin 60 års dag, der fejres i morgen. Energisk og fuld af ideer har han talt ungdommens og sine kammeraters sag.

I 1962 blev han udnævnt til skoleinspektør ved Bispebjerg Skole, og da han heller ikke i sin fritid kan glemme skolearbejdet, er han redaktør af bladet „Aften- og Ungdomsskolen“. Hans gamle kammerater fra modstandsbevægelse og KZ-lejre får også deres andel af fritiden, idet han lige siden starten i 1946 har været redaktør af bladet „Pigtråd“.

65

Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen fyldte 65 fredag den 30. juni.

Steen Hansen rejste i foråret til Tanzania for som økonomisk ekspert at bistå den nye stat med indretningen af landets bankvæsen.

Efter 6 ugers intenst arbejde var Steen Hansen hjemme i København en kort tid, hvorefter arbejdet i Tanzania atter kaldte.

Vi har ved tidligere lejligheder bragt omtaler af Steen Hansens interessante personlighed.

Han har næsten lige fra fondens oprettelse været kasserer for Kammeraternes Hjælpefond.

☆

60

Kassereren for Dachau-Klubben, Agner Wennike, fyldte 60 år den 30. juni. Dagen efter kunne han fejre sit 40 års jubilæum hos Skandinavisk Tobakskompagni A/S.

LEKTOR J. HAY-SCHMIDT

Lektor Johannes Hay-Schmidt er afgået ved døden i en alder af 76 år. Han var købmandssøn fra Rårup ved Horsens og blev student fra Silkeborg. I 1922 tog han skoleembeds-eksamen med engelsk som hovedfag og tysk og dansk som bifag og kom året efter til Randers som adjunkt ved statsskolen der.

I 1940 blev han lektor, og seks år senere forflyttedes han til Falkonergårdens Gymnasium på Frederiksberg, hvor han i 1958 blev lektor i 26. lønklasse. Han var tillige gennem mange år lærer ved Købmandsskolens aftenskole og har siddet i forskellige censorudvalg.

Hay-Schmidt sad 1½ år i kz-lejren Sachsenhausen.

De erhvervshæmmede

„DET SOCIALE UDVALG“

indenfor Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen har kontortid mandag 19—21 samt torsdag 12—14, St. Kannikestræde 10, København K., tlf. Minerva 1336.

FANGESTÆVNET 1968

Fangeforeningernes stævne holdes i dagene 11. og 12. maj 1968 i Sønderjylland.

GREGER PETERSEN A/S Trælast Bygningsartikler Aarhus	E. BLOCH Odense	N. OLSEN Malermester Bankevej 38, Sorø
WIGGO KONGSTAD A/S Esbjerg	AKTIEBAGERIET Odense	J. J. JENSEN Murermester Tranebjerg, Samsø
VEJLØS BOGTRYKKERI Kordilgade 38, Kalundborg	„DORETTE“ Nørregade 37, Køge	SORØ STOLEFABRIK A/S Sorø
CHR. B. LYGSIÉ Raadmandsgade 17 København N.	W. STAAL Gram	K. & O. STEEN Tandteknik Kirkegade 47, Esbjerg
HERLUF STÆHR Købmand Brogade 7, Køge	J. STEFFENSEN Storegade, Bjerringbro	SAGFØRER-AUKTIONERNE I AARHUS Frederiksgade 80, Aarhus
A. G. THOMSEN Skotøjsforretning Algade 14, Skælskør	I. B. KØFOED Rønne	VÆRN OM NATUREN! P. R. Vejle
K. SØRENSEN Tværgade Silkeborg	HANS SØRENSEN & SØN Maskinfabrik Tarm	A. TUEKÆR JENSEN Købmandsgården Hovedgaden 47 Faxe Ladeplads
P. LINDBERG Maskinfabrik Rødning	P. HOVE Vestergade, Thisted	O. PETERSEN & CO. Slotsgade 15, Hillerød
C. O. HANSEN Glarimester Jessensgade 5, Søndergade 41 Horsens	BANKEN FOR AARS & OMEGN A/S Aars	CARL C. BIEHL BOGTRYKKERI Slotsgade 15, Graasten
ØLGOD UNGDOMSSKOLE Tlf. Ølgod 56	ALFRED NEJSUM Aut. VW-forhandler Østergade 40, Østervraa	H. NØRLEM Sct. Anne Plads Odense
ARBEJDSMÆNDENES COOP. ENTREPRENØRFORRETNING Silkeborg	B. JOHANSEN Trikotage Houmeden 12, Randers	STØT KAMPEN MOD KRÆFTEN V. A. Sæby
HELGE KEINICKE Tømremester Skælskørvej 30, Slagelse	H. BRUUN Søndergade, Horsens	SYDLANDET'S MØBELLAGER Nexø
N. MORTENSEN Havnegade Marstal	LANDBOSPAREKASSEN Frederiksgade 18, Thisted	POUL FREDERIKSEN Gartneri Vindinge Lillevang pr. Roskilde Tlf. (03) 35 43 73
ALBERT ANDERSEN Bogtrykkeri Bredgade 9, Hurup	I. PETERSEN A/S Priorgade, Nibe	V. GRUM-SCHWENSEN Møllemosegaard - Allerød Tlf. (03) 27 25 00
D. A. S. F. Skagen	SV. ESKERØD Aaboulevarden 47, Aarhus	SAMSON TRANSPORT CO. Herning
MINI RADIO & FJERNSYN G. Christensen Vestergade 11, Herning	H. T. JENSEN Østergade, Middelfart	W. B. ANDERSEN Aarhus
FRED J. WEISS Tandteknik Jernbanegade 16, Sønderborg	ENGEN Aalborg	CHARLES LEISNERS BOGTRYKKERI A/S Gl. Kongevej 15 C, København V.

4. MAJ-KOLLEGIETS

ÆRSSKRIFT

AABENRAA. 4. Maj-Kollegiet i Aabenraa har udsendt et smukt årsskrift for 1966/67. Det er redigeret af redaktør C. Larsen-Ledet, der er medlem af bestyrelsen for 4. Maj-Kollegiets Venner, og skriftet er trykt i Aabenraa Bogtrykkeri.

Ærsskriftet indledes med et interview med kollegiets formand, overlæge, dr. med. J. M. Wollesen. Formanden siger bl. a., at det har været ham en glæde at se, at man har dannet et kollegianersamfund med egne regler, således at de unge også bliver draget med ind i selve arbejdet på kollegiet.

„Kollegiets dagbog“ beretter om vigtige begivenheder. Under den 18. 19. september 1966 hedder det således: „Efter lang ventetid og flere udsættelser kunne de første kollegianere flytte ind“. Så længe er det altså siden, det praktiske arbejde begyndte. Driftsregnskabet 1. sept. 1965 til 31. december 1966 viser et overskud på 5.828 kr. Regnskabet for 4. Maj-Kollegiets Venner balancerer med 1.696 kr.

Årsberetningen indeholder desuden navnene på kollegianerne pr. januar 1967, ligesom navnene på vennekredsen nævnes.

TØNDERS 4. MAJ-KOLLEGIUM SNART KLAR TIL BRUG

TØNDER: 4. maj-kollegiet i Tønder vil kunne tages i brug 1. september. Alle unge under uddannelse kan søge optagelse, og kollegiebestyrelsen ønsker derfor ansøgninger så snart som muligt for at kunne disponere. Enhver ung mand eller kvinde i alderen 15—25 år, der søger videreuddannelse, herunder lærerstudierende, handels- og håndværkerlærlinge, skoleelever m. v. kan søge optagelse.

Fortrinsberettiget til optagelse er dog unge, hvis fædre har sat livet eller helbredet til i Danmarks frihedskamp. Dette er i overensstemmelse med selve tanken bag 4. maj-kollegierne, der skal være mindesmærker om frihedskampen. Ansøgningsskemaer fås hos kollegiets efors, kommunaldirektør Ludvig Nielsen, råd-

GENERALFORSAMLING

En betydelig støtte for

Aabenraa-kollegiet

AABENRAA: 4. Maj-Kollegiets Venner har holdt generalforsamling med landsretssagfører Poul Fink som mødeleder.

Formanden, skatterådsformand Sv. Lyck, udtalte mindeord over bankdirektør Heinild, Gråsten, og direktør Svend Johansen, Gråsten. Svend Johansen havde været medlem af bestyrelsen og var gået ind i arbejdet med ildhu og iver, først blandt de tidligere modstandsfolk, da der skulle samles en gave sammen til kollegiet, derefter da man oprettede vennekredsen, hvor han var en af de ivrigste til at skaffe medlemmer.

Om venneskredsens virksomhed nævnte Sv. Lyck, at man i maj sidste år havde arrangeret møde med den daværende britiske ambassadør som taler. Man havde skænket 4. maj-kollegiet et piano foruden et tv-apparat, arrangeret en bustur for kollegianerne til Gråsten, hvor de hørte om Paludan Møllers kamp mod tyskerne, og til Padborglejren.

Vennekredsen tæller nu 157 personlige medlemmer foruden 34 firma-medlemmer.

Kassereren, kommunaldir. Haugbølle, fremlagde regnskabet. Der var før oprettelsen af vennekredsen indsamlet 6.495 kr. blandt modstandsfolk.

Til bestyrelsen genvalgte borgmester Erik Jessen, skatterådsformand Sv. Lyck og redaktør Larsen-Ledet, i stedet for afdøde Svend Johansen nyvalgte politimester Iver Møller, Gråsten.

Eforn, oberstløjtnant E. A. Schultz, takkede vennekredsen for støtten. „De ting, vi har fået, har lunet“, sagde han.

huset, Tønder. Det forventes, at lejen bliver på 1.650 kr., der betales i 11 måneder med 150 kr. pr. måned.

NYT MINDEKAPEL OPFØRT

I DACHAU

Tidligere koncentrationslejr fanger fra talrige europæiske lande mindedes den 7. maj ved indvielsen af et jødisk mindekapel i den tidligere koncentrationslejr Dachau, ofrene for SS-terroren.

Det jødiske mindekapel, der er det tredje mindesmærke i Dachau efter et katolsk og et evangelisk, er opført på foranledning af de israelske kulturelle sammenslutninger i Bayern. En rampe med pigtråd fører ned til indgangsdøren, hvorpå er anbragt to jødestjerner, som de jødiske fanger måtte bære ved siden af deres almindelige fangenummer.

Bayerns viceministerpræsident Alois Hundhammer genkaldte sig sine egne lidelser i Dachau, hvor han blev anbragt allerede i 1933. Han opfordrede den vesttyske forbundsregering og landets demokratiske partier til at være opmærksomme på nynazistiske tendenser og påpegede, at plakater, der fornylig blev opsat af de yderligtgående, højreorienterede nationaldemokrater i München, var trykt på samme blodrøde papir og med samme bogstaver, som i sin tid prægede nazistiske plakater.

Senere bisattes asken af en „ukendt politisk fange“ under deltagelse af de mange tidligere fanger, hvoraf flere bar jødestjernen eller fangedragten fra Dachau.

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen
til de syge.

R. RASMUSSEN Slagtermester Brundby, Samsø	VASKERIET „VÆNGE“ Baggersgade 4, Nyborg	S. MØLGAARD Skovvej Ruds-Vedby
UDBYE'S BOGTRYKKERI Staldgaardsgade 38, Vejle	LANDBO- & HUSMANDS- FORENINGENS FRØSALG Roskilde - Tlf. (03) 35 07 56	KORNERUP, KOCK & BANG A/S Aarhus
WINDINGE & MØLLER Mejlgade 39, Aarhus	GENTOFTE POLITIFORENING Kildegaardsvvej, Hellerup Tlf. GE 1448	LOLLAND-FALSTERS VENSTREBLAD LOLLANDS TIDENDE
SCHAUMANN'S BOGTRYKKERI Smedegade 62, Horsens	SOLGAARD'S FARVEHANDEL Nørrebrogade 6, Vejle	STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND K. K. Randers
JOHS. CHRISTENSEN Støbegods St. Voldgade 6, Randers	R. RASMUSSEN Skotojnsforretning Østergade 18, Hammel	THE BORDEN COMPANY A/S Esbjerg
KARL K. PEDERSEN Odense	J. RUBY Købmand Holmegade 30, Ulfborg	HANS HENRICHSEN & CO. A/S Nykøbing Falster
KØBENHAVN'S BRÆNDELS KOMPAGNI Nørregade 15, K. - Tlf. 12 92 70	KUHRE'S FRISØRSALON Snellemark 47, Rønne	LEIF JENSEN Gas- & vandmester Mølby 44, Sønderborg
RESTAURANT „Hyttten“ Havnen - Rønne	EJLER SCHOU Florvej, Fredrikshavn	POUL MADSEN Møbler Bovvej 1, Padborg
N. TH. HANSEN Købmand Staby pr. Ulfborg	MARTIN SCHMIDT & SØN Tobak — Vin Nørregade 10, Holstebro	JENSEN & LANGBALLE Tapet & farver en gros Thisted
DUUS DENTAL LABORATORIUM Perlegade 65, Sønderborg	BIO, SLAGELSE Stenstuegade 5, tlf. 52 04 70	HOTEL HIMMELBJERGET Tlf. Gl. Ry 45 JELLING KRO Tlf. Jelling 6
SEIER-PETERSEN Søndergade 1 B - Aarhus	AABENRAA LIGKISTEMAGASIN Ramsherred 31, Aabenraa	H. HANSEN Auto Hans Jørgensens Allé 4, Holeby
LINDE TRYK Vesterbro Torv 1—3 Aarhus	KAJ CHRISTENSEN Købmand Jernbanegade 9, Hjørring	N. C. NIELSEN Vulkanisør Jægergaardsgade 103, Aarhus
HOLSTEBRO EKSPORTSLAGTERI A/S	RANDERS PAPIR COMPAGNI A/S	K. RASMUSSEN Grønnegade, Sæby
HUSTØMRERNES ANDELSSELSKAB Esbjerg	SJØRRING MASKINFABRIK A/S Sjørring	FR. SANDER Nedergaard Lejbølle, Langeland
E. STRANDGAARD Turistkørsel Brabrand	A. E. LAURITSEN Urmager Skolegade 3, Ans	L. RAMSGAARD Reservevej - Skive
HOTEL KRAGELUND Kragelundsallé 16, Højbjerg	H. ANKER PIHL Manufaktur Storegade 10, Svaneke	LANGAA METALSTØBERI Langaa
JØRGEN JENSEN & SØN Bogtrykkeri Badstuegade 17, Aarhus	CHR. RABECH & SØN Smedemestre Storegade 33, Brande	KNUD CHRISTENSEN Glarimester Hobrovej 1, Randers

JOHS. SCHOU A/S
Farve- & lakfabrik
Vamdrup

S. B.
Langholt
Vodskov
Tlf. (08-140611) 8

AALHOLM SLOT
pr. Nysted
Tlf. (03) 87 10 15

A. C. HANSEN
Kul og koks
Middelfart - Tlf. (09) 41 00 10

RINGE CEMENTVAREFABRIK A/S
Ø. Ringvej - Fyn - Tlf. (09) 62 13 09

NIELS ISAKSEN
Herreekvipering
Østergade 4, Faaborg - Tlf. (09) 61 01 68

INDUSTRI- OG HAANDVÆRKERKOLEN
Nykøbing Falster - Tlf. (93) 85 23 55

A. K. JENSEN
Murermester
Nygade 38, Aakirkeby - Tlf. (03-955) 129

KRENKERUP GODS
Saxkøbing - Tlf. (03) 89 84 85

TOBAKSHUSET
Rødvig, Stevns - Tlf. (03-706) 95

Roskilde Tidende
Stændertorvet 4
Roskilde

**STORGAARDS
REVISIONSKONTOR**
Østergade 64, Middelfart

**HELLUM-HINDSTED
HERREDERS
SPAREKASSE**
Bælum

**SÆBY
FISKEINDUSTRI A/S**
Havnen - Sæby

**CORMALL
MASKINFABRIK**
Dybbøl

**SNEDKER- &
TØMRERFORRETNINGEN**
v/ Jakob Boysen
Østerby pr. Kegnæs
Tlf. (044) 6 51 75

**TØNDER
BEGRAVELSESFORRETNING**
Nørregade 1 - Tønder

**KEGNÆS
FÆRGEKRO**
Tlf. (044) 6 52 38

**SORØ
UNGDOMSSKOLE**

R. BENTZEN
Nr. Boulevard 62
Randers

**LANDBOSPAREKASSEN
FOR RIBE & OMEGN**
Torvet, Ribe

HERLUFSHOLM
Næstved

H. THORND AHL A/S
Korn
Føderstoffer
Løkkegade 16 - Aalborg

FIRMA P. HATTEN OG CO. A/S
Østergade 13, Nakskov
Tlf. (03-925) 1811

J. V. THOFTE
J. Fibigersgade
Hirtshals

J. NIELSEN
Stubbekøbing

S. MENGEL
Klaregade
Odense

A. RAVN
Bredgade
Ikast

E. LORENTZEN
Gesten

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE**
R. F., Randers

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE**
E. B.

S. ELSPAP
Aarhus

V. PEDERSEN
Toftlund

VALDEMAR RASMUSSEN
Murermester
Sjællandsgade 109, Herning

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S ARBEJDE**
I. E. Give

MØBEL-HUSET
Østergade 7
Nykøbing Falster

G. SALICATH & CO.
Strandagervej 23
Hellerup

BØRGE RASMUSSEN
Lading

I. H. RASMUSSEN
Torvet
Silkeborg

LUNGHOLM GODS
pr. Rødby

JOHAN & AXEL HORNBECH A/S
Frugtsaft- &
marmeladefabrik
Hadsund

LYNGBYGAARD
Boeslunde

A/S P. PEDER HEDEGAARD
Tlf. 12 90 00
Havnen - Nr. Sundby

SØHOLT GODS
Søholt pr. Maribo

NEDERGAARD-FOTO
Vestergade 15
Nykøbing Mors

W. de NEERGAARD
Førslevgaard
Fuglebjerg

K. Grønlund Thomsen
Stadsdyrlæge
Hansensvej 16, Hillerød
Tlf. (03) 26 16 78

VEJEN SPAREKASSE
Søndergade 8, Vejen

„KEMIKA“
Arbejdstøjsservice
Gyldendalsvej 14, Lyngby, tlf. 87 42 11

RYØ A/S
Ingeniørfirma
Nytovr 14, Aalborg

**M. GLYTTING &
M. BLOKDAL-PEDERSEN**
Banegaardsgade 1, Aarhus

P. KRABSEN
Skottrup Strandvej 103, Snekkersten
Tlf. (03) 23 35 69

Revisionsfirmaet
E. FRANDSEN
Hollændervej 4, Kolding

FOLKETIDENDES BOGTRYKKERI
Ringsted
Tlf. (03) 61 25 00

O. C. THAYSEN AKTS.
Ramsherred 40
Aabenraa

**O. G. HØYER'S
MASKINFABRIK**
Finlandsgade 8, Aarhus

FANGESTÆVNE

I Meppen 16. september og mindemøde i Neuengamme

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme vil i september måned i samarbejde med Sammenslutningen af danske fanger fra frihedskampen 1940—45 arrangere en fællesrejse til de tidligere udekommandoer Dalum og Versen ved Ems-Kanal. Rejsen vil finde sted i dagene fredag den 15. og lørdag den 16. september.

Kransenedlægning i Neuengamme

I forbindelse med udturen vil der blive kransenedlægning og en kort mindehøjtidelighed ved monumentet i Neuengamme fredag eftermiddag.

Lørdag den 16. september vil der blive aflagt besøg i de tidligere kz-lejre Dalum og Versen, og der vil blive nedlagt blomster og krans på de danske og udenlandske kz-grave, der findes ved begge lejre.

Internationalt møde i Esterwegen

I forbindelse hermed vil de danske deltagere få lejlighed til at besøge mindeparken Waldfriedhof Esterwegen — Bockhorst. Her findes bl.a. et mindesmærke for nobelpristageren, forfatteren Carl von Ossietzky, der, da han fik fredsprisen i 1936, sad som fange i Esterwegen. På selve kirkegården i Esterwegen er der 1500 fanger begravet fra kz-lejrene Esterwegen og Börgermoor. Disse lejre var blandt de første, nazisterne oprettede efter rigsdagsbranden i 1933.

Der vil antagelig her blive afholdt en international manifestation med deltagere fra Holland, Belgien, Luxembourg og Vest- og Øst-Tyskland.

Den danske fællestur vil blive arrangeret på følgende måde:

Transporten foregår i private personbiler. Landsforeningen har allerede fået tilsagn om seks biler. Disse biler fyldes op med tidligere fanger, der ønsker at deltage. Transporten foregår på delebasis. Deltagerne betaler hver sin part af benzin- og færgedgifter.

Det er ikke meningen at køre i konvoj gennem Tyskland. Deltagerne vil modtage udførlig vejledning for ruten. Turen gennemføres med mindehøjtidelighed i Neuengamme fredag eftermiddag, hvor deltagerne fra Jylland, Øerne og København samles med kammerater fra Hamborg. Derefter køres til Meppen, hvor der overnattes, eller deltagerne kan overnatte på vejen til Meppen.

I Meppen samles vi lørdag den 16. september kl. 9,00 og kører samlet til Dalum og Versen. Lørdag eftermiddag møde i Esterwegen. Lørdag aften fællesspisning og kammeratskabsaften i Meppen.

Søndag den 17. september hjemkørsel individuelt.

Tilmeldelse til: Alex Th. Binnebalte, Elme Allé 43, Taastrup. Telefon (01) 99 05 52. (Snarest og senest 25. august). **NK.**

Bøger

Herbert Tingsten:

Nazismens og Fascismens Idéer

Allerede i 1936 udkom denne bog både i Sverige og i Danmark under titlen „Det nationale Diktatur“; den giver et fyldigt indtryk af udviklingen i retning af diktatur i årene efter 1. verdenskrig i Tyskland, Østrig og Italien.

Gyldendal har nu udsendt den som Uglebog med en ganske kort efterskrift. Forlaget fortjener at blive takket for dette initiativ ved, at bogen købes og læses, især alt det, der står om nazismen. Thi de tyske tanker var ikke blot ved at vinde magten trods deres forbryderiske indhold, men dukker stadig op, både i Tyskland og andre steder.

Nu, en menneskealder efter nazismens sejr, har vi, der da var gamle nok til at følge med i, hvad der skete, grund til at spørge os selv, om vi fik nok ud af de mange ad-

varsler op til 1940: Hartvig Frisch: „Pest over Europa“ og Halfdan Høgsbro: „De nye Religioner“ (begge fra 1933), Tingstens bog og flere fremragende og modige journalister, der pådrog sig tyskernes had, — for bare at nævne nogle enkelte. Hvad mon navnet Nic. Blædel siger det nye slægtled? Eller Torgny Sejerstedt, der den 3. febr. 1933 kaldte Hitler for en „fornærmelse“, hvorpå Göring omgående sørgede for, at denne træffende betegnelse blev kendt over hele verden.

Køb og læs bogen! Tingsten véd virkelig, hvad han taler om.

R. PRYTZ.

Dagbogsblade

29/3

BORMANN LEVER I SYDAMERIKA

NEW YORK. Chefen for det jødiske dokumentationsbureau i Wien, Simon Wiesenthal, mener, at Adolf Hitlers næstkommanderende, Martin Bormann, har oprettet en hemmelig organisation, der hjælper andre nazistiske krigsforbrydere med at undgå at blive fanget.

Wiesenthal mener, at Bormann er i live og befinder sig i Sydamerika, hvor han „frit kan rejse mellem Chile, Paraguay og Brasilien“.

Under et besøg i New York erklærede Wiesenthal, at Bormann har fem-seks forskellige dæknavne og desuden en dobbeltgænger i Sydamerika, hvor han har mange venner. „Jeg får samtidig rapporter om ham fra to steder, der ligger så langt fra hinanden, at det er umuligt kan være tale om én mand“, sagde Wiesenthal. 5/4.

HIDTIL STØRSTE NS-MORDPROCES FOR NÆVNINGETINGET I KIEL

KIEL: De polske jøders tragedie under den anden verdenskrig er genstand for den hidtil største NS-mordproces, der behandles ved nævningetinget i Kiel fra den 14. april. Anklaget er den 61-årige Wilhelm Kunde, Bremen, den 53-årige Hermann Heinrich, Rendsborg, og den 55-årige Franz Josef Müller, Neustadt an der Weinstrasse.

De anklagede, tidligere SS-officerer, tilhørte fra 1942 af den „højere SS- og politigeneral“s afdeling for Krakow. De skal ifølge anklageskriftet have været håndlangere for jøde-„omflytningen“ — der førte de ulykkelige mennesker i koncentrationslejrenes gaskamre —, og skal desuden hver for sig have gjort sig skyldig i personlige grusomheder. Anklagemyn-

digheden mener at kunne hævde, at Kunde har deltaget i 11 „omflytninger“ og 255 mishandlinger, Heinrich i syv „omflytninger“ og 130 mishandlinger, Müller i tre „omflytninger“ og 143 mishandlinger.

Processen antages at ville vare seks måneder, 198 vidner skal afhøres, heraf 161 fra udlandet, hovedsageligt fra Israel og USA. Til dels er det de samme kvinder, som for godt halvandet år siden optrådte i Fellenz-processen, da denne for anden gang blev behandlet ved nævningeting — den første behandling fandt som bekendt sted i Flensborg, den anden i Kiel. Købmand Martin Fellenz fra Slesvig blev ved nævningetinget i Kiel idømt syv års tugthus for som højere SS-officer at have været en af de ledende „personligheder“ i jøde-„omflytningerne“ fra Krakow-området.

9/4.

KAJ MUNKS MORDER

LUDWIGSBURG, lørdag: En stor fisk er omsider gået i den vesttyske anklagemyndigheds garn. Otto Schwerdt, alias Peter Schaeffer, den ledende tyske terrorist i Danmark under besættelsen, leder af den berygtede „Peter-gruppe“ og digterpræsten Kaj Munks morder, er fundet, og når disse linjer læses, antagelig arresteret.

I en årrække har Schwerdt været eftersøgt både af Interpol og af det tyske politi. Han regnes for at være den af de tyske krigsforbrydere fra Danmark, de vesttyske statsadvokater er mest interesserede i at få fat i. Fra december 1943 ledede han terroraktionen mod danske borgere, og højdepunktet af sin „karriere“ nåede han, da han i natten til den 4. januar 1944 var med til at myrde Kaj Munk i Hørbylunde bakker ved Silkeborg. Digterpræsten havde længe irriteret tyskerne ved i skrift og tale at ægge den danske ungdom til kamp mod den tyske besættelsesmagt. Han blev af håndfaste tyskerhåndlangere taget med på en natlig køretur og til slut dræbt med nakkeskud i de idylliske jyske bakker. Otto Schwerdt er for tyskerne vigtigere end den tidligere rigsbefuldmægtigede, dr. Werner Best, og alle de andre krigsforbrydere.

Anklagematerialet mod ham er formentlig allerede udarbejdet og lyder på mord i et ukendt antal tilfælde.

12/4.

INDFLYDELSERIGE EKSNAZISTER DEKKER TYSKE KRIGSFORBRYDERE

WASHINGTON: Den polskfødt leder af det jødiske dokumentationscenter over naziforbrydere i Wien, Simon Wiesenthal, sagde i en tale i Washington i dag, at indflydelsesrige eksnazister i Latinamerika havde haft held til at stikke en kæp i hjulet på hans intensive jagt efter nazistiske krigsforbrydere i denne del af verden.

Wiesenthal sagde, at det nazistiske Tyskland i sin tid pumpede millioner af dollars ind i Sydamerika, især i Argentina, før afslutningen af anden verdenskrig. Efter krigen overførte svejtsiske banker yderligere 500 millioner dollars til hjælp for flygtede naziforbrydere i Sydamerika.

Wiesenthal, der talte i den amerikanske pressesammenslutning i Washington, sagde videre, at Vesttysklands største industrier nu konsoliderede sig på det sydamerikanske kontinent. Wiesenthal opfordrede de latinamerikanske stater til at hjælpe ham ved at udlevere de eftersøgte eksnazister.

12/4.

902 KONCENTRATIONSLEJRE TALER ET TYDELIGT SPROG

På i alt 21 sider opføres i denne forbindelse i „Bundesgesetzblatt Nr. 12“ fra 2.3. 1967 902 lejre, der gælder som koncentrationslejre. Antallet taler for sig selv! Man læser her navne, som har fået en frygtelig klang: Buchenwald, Mauthausen, Auschwitz, Dachau, Bergen-Belsen, Sachsenhausen, Neuengamme, Stuthof-Danzig, Ravensbrück, og bl.a. også Ladelund.

Dette er altsammen navne, der på en uhyggelig måde minder om den mørkeste tid. Man har derfor god grund til at undres over, at landsregeringen i en lige udkommet regeringsberetning med titlen „Blick nach vorn“, som skal tjene som valgpropaganda til det forestående landdagsvalg, kunne påstå, at tyskerne i året 1945 havde „nået det dybeste punkt i deres historie“. De 902 koncentrationslejre, opført i „Bundesgesetzblatt“ 2.3. 1967, taler for, at året 1945, til trods for mange problemer, netop historisk set betød afslutningen på et af de frygteligste tyrannier, menneskeheden nogensinde har oplevet.

14/4.

SS-MORDERE BAG SKUDSIKKERT GLAS UNDER PROCES I KIEL

Blandt de tre anklagede er en

53-årig mand fra Rendsborg

KIEL: Tre tidligere medlemmer af SS sidder i dag bag skudsikkert glas, når nævningetinget i Kiel indleder den hidtil største mordproces i byens historie. Runden er blevet indbygget for at forhindre, at et af deres torturerede ofte skyder på en af dem.

På anklagebænken sidder den 61-årige Wilhelm Kunde fra Bremen, den 53-årige Hermann Heinrich fra Rendsborg og den 55-årige Franz Josef Müller fra Neustadt/Weinstrasse. De er anklaget for at have deltaget i transporten af jøder til en „udryddelseslejr“ i Krakau-distriktet. Desuden beskyldes de for henholdsvis at have myrdet og have forsøgt på at myrde jøder.

Anklagemyndigheden har samlet materiale om 255 excesser af denne art mod Kunde, 130 mod Heinrich og 143 mod Müller.

198 vidner er indkaldt til denne proces, der ventes at vare seks måneder. Blandt vidnerne er 161 fra udlandet, hovedsagelig fra Israel og USA.

15/4.

LOD HAN EN SCHÆFERHUND RIVE ET BARN IHJEL?

KIEL: Denne proces vil komme til at koste over én million mark, sagde nævningetingets formand, landsretsdirektør dr. Kluth, da processen mod de tre tidligere SS-„Scharführer“ Wilhelm Kunde, Franz-Josef Müller og Hermann Heinrich, den sidste fra Rendsborg, i går blev indledt i Kiel. Retsformanden bad derfor såvel anklagemyndigheden som forsvaret om at udvise yderste påpasselighed med hensyn til formelle fejl, således at retsagen — den største, der nogen sinde har været gennemført i Kiel — ikke af denne grund kan anfægtes.

De tre mænd, der er i alderen mellem 53 og 61 år, anklages for deltagelse i massebord på jøder og for at have været de direkte implicerede i „omflytningen“ af titusinder af jøder fra polske byer i omegnen af Krakow. Af anklageskriftet, hvis oplæsning varede mere end en time, fremgår blandt andet, at Müller skal have hidset en schæferhund på et barn og ladet dyret rive det ihjel.

De anklagede fortrak ikke en mine, mens dens beskyldninger imod dem blev fremlagt.

17/4.

100.000 MINDEDES DE 4 MILL. AUSCHWITZ-OFRE

AUSCHWITZ: — Auschwitz-fange nr. 62.933, i dag Polens ministerpræsident Josef Cyrankiewicz, var hovedtaler ved en mindehøjtidelighed i anledning af afsløringen af et mindesmærke for de fire millioner mennesker, som omkom i koncentrationslejren Auschwitz under det nazistiske terrorregime.

I sin tale benyttede den polske regeringschef anledningen til at opfordre Vesttyskland til at anerkende Østtyskland, at opgave kravene på de områder, Tyskland mistede under anden verdenskrig og til at opgave sine drømme om atomvåben.

Mindehøjtideligheden i går foregik på 22 års dagen for lejrens befrielse.

Mindesmærket, der er skabt efter en international indsamlings, består af en række blokke, formet som kister og gravsten, der sammenkæder ruinerne af to gaskamre og krematorier.

Mindesmærket rummer bl.a. en stiliseret romersk sarkofag og en evig flamme. Rundt om monumentet ligger resterne af den berygtede lejr, som nu er nationalt museum.